

4.1.2

(מצוה בממוניה) 4b → 3a (ותנא דידן)

מון הבהמה הטהורה ומון הבהמה אשר איננה טהרה ומן העוף וכל אשר רמש על האדמה: בראשית ז, ח	(1)
כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה: דברים כג, יא	(2)
ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כי לא טהור: ש"א כ, כו	(3)
וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא: ויקרא טו, ט	(4)
ואם על המשכב הוא או על הכלי אשר הוא ישבת עליו בנגעו בו יטמא עד הערב: ויקרא טו, כג	(5)
כי יאלף עונף פיה ותבחר לשון ערומים: איוב טו, ה	(6)
ישר לבי אמרי ודעת שפתי ברור מללו: איוב לג, ג	(7)
ותקם רבקה ונערתיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך: בראשית כד, סא	(8)
ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים ויקח משה את מטה האלהים בידו: שמות ד, כ	(9)
והיה היא רכבת על החמור וירדת בסתר החר והנה דוד ואנשיו ירדים לקראתה ותפגש אתם: ש"א כה, כ	(10)
ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו: שמות יב, מג	(11)
מכסה שנאה שפתי שקר ומוצא דבה הוא כסיל: משלי י, יח	(12)
והשערים והתבון לסוסיים ולרכש: יבאו אל המקום אשר יהיה שם איש כמשפטו: מל"א ה, ח	(13)
דן דין עמו כאחד שבטי ישראל: בראשית מט, טז	(14)
זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אגיות ויזרכו על צידו: בראשית מט, יג	(15)
וביום השמיני מול בשר ערלתו: ויקרא יב, ג	(16)
וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ... בראשית כב, ג	(17)

I. Continuation of discussion re: meaning of אור – value of euphemism (reason for selecting “אור” instead of “לילה”)

a. דיב"ל: a person should always speak in a refined manner

i. Proof: v 1 (other חכמים brought proofs from various verses – vv. 2-3

1. איוב: vv. 4-5 (in case of זב, called מרכב; for זבה – called מושב) and vv. 6-7 from איוב

ii. Challenge: vv. 8-10 all describe women riding on back of mammal

1. Defenses: each case has its own rationale

iii. Challenge: the תורה freely uses the word טמא

1. Rather: if there is no addition to the text needed, prefer refined language

a) But: if refinement costs additional letters – preference to concision

2. Stories: relating to the value of using euphemism

a) Students: followed these dicta and proved to be worthy

b) ארמאה: boasted about eating פסח קרבן (vv. 11-12) (יהודה בן בתירה) in Nesibin tripped him up)

c) ד' יהושע בריה דרב אידי: refused to utter the words re: ר'ב כהנא's condition

d) יוחנן חקוקאה: erred in describing barley when asked about wheat (v. 13)

e) רב חייה: avoided telling רב חייה that his father/mother was no more

i. Lessons: from ר' חייה's reaction

1. אבל: forbidden to wear shoes

2. שמועה רחוקה: delayed news re: death of קרוב only generates 1 day of אבלות

3. מקצת היום: part of the (final) day is considered a full day

f) Tangential stories: tribal associations with characteristics (vv. 14-15)

II. Reason for חמץ on בדיקת חמץ (since, מה"ת, there is no איסור חמץ before midday)

a. Proposal: if checking at שעות שש violates the principle of למצוות (per vv. 16-17), check at dawn

i. Answer (רנב"י): people are at home and the candle illuminates better

1. אב"י: therefore, אסור to begin study at the onset of the 14th; he may get engrossed and forget בדיקה

III. Questions posed to רנב"י re: renting a house on or before יד and the obligation of בדיקה

a. #1: if he rents on יד – who is responsible?

i. Answer: whoever holds the keys at the onset of יד is בדיקה

b. #2: is a house assumed to be checked? (if owner is unavailable)

i. Answer: even invalid עדים are believed as to checked status of house → חזקתו בדוק (b/c all are חברים re: חמץ)

1. Challenge: why do we need their עדות? (→ חזקתו אין בדוק)

2. Defense: this particular house lost its חזקת בדוק; with their (weak) testimony – בדוק

c. #3 (asked in בית מדרש): a house rented under חזקת בדוק and found not to be so – is it טעות?

i. Answer (אב"י): even in a place where people pay for someone to check, not טעות

1. Reason: the lessor figured that a person would prefer to fulfill מצוה with his own money